

Dr. Demet AKDENİZ

**TÜRK VERGİ HUKUKUNDA
MAHREMİYET HAKKI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL BİLGİLER

1. HAK KAVRAMI.....	7
1.1. Tanım.....	8
1.2. Hakkın Korunması.....	12
1.3. Hakların Sınıflandırılması	14
1.3.1. Kamu Hakları	14
1.3.1.1. Negatif Statü Hakları	15
1.3.1.2. Pozitif Statü Hakları	16
1.3.1.3. Aktif Statü Hakları	17
1.3.2. Özel Haklar	18
2. MÜKELLEF HAKLARI.....	19
2.1. Mükellef Haklarının Haklar İçerisindeki Yeri.....	23
2.2. Mükellef Haklarının Gelişimi	24

2.3. Mükellef Hakları Sınıflandırması.....	31
2.3.1. Genel Mükellef Hakları.....	31
2.3.1.1. Adil, Eşit ve Saygılı Hizmet Alma Hakkı	32
2.3.1.2. Bilgi Alma Hakkı.....	34
2.3.1.3. Belirlilik Hakkı	35
2.3.1.4. Başvuru Hakkı	36
2.3.1.5. Temsilci Kullanma Hakkı	37
2.3.1.6. Özel Hayatın Gizliliği Hakkı.....	38
2.3.1.7. Mahremiyet Hakkı	39
2.3.2. Özel Mükellef Hakları.....	40
2.3.2.1. Tarh ve Tahsil Aşamasındaki Haklar.....	41
2.3.2.2. Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümü Sırasında Haklar	42
2.3.2.3. Vergi Denetimi Sırasındaki Haklar	44
3. MAHREMİYETE İLİŞKİN KAVRAMLAR.....	46
3.1. Mahremiyet Kavramı.....	46
3.2. Sır Kavramı.....	51
3.2.1. Ticari Sır.....	54
3.2.2. Bankacılık Sırrı	59
3.2.3. Meslek Sırrı	60
3.2.4. Müşteri Sırrı.....	61
3.2.5. Devlet Sırrı	64
3.3. Özel Hayat Kavramı.....	66
3.3.1. Özel Hayatın Kapsamı.....	68
3.3.2. Özel Hayatın Korunması.....	71
3.4. Kişisel Veri Kavramı.....	75
3.4.1. Kişisel Verilerin Kapsamı.....	77
3.4.2. Kişisel Verilerin Korunması.....	80

İKİNCİ BÖLÜM
VERGİ MAHREMİYETİ HAKKI VE
HUKUKİ ÇERÇEVESİ

1. MAHREMİYET HAKKI	87
2. VERGİLENDİRME ALANINDA MAHREMİYETİN ÖNEMİ VE VERGİ MAHREMİYETİ HAKKI	93
2.1. Özel Hayatın Gizliliği ve Vergi Mahremiyeti Hakkı İlişkisi.....	99
2.2. Vergilendirme Alanında Mahremiyetin Korunmasını Gerekli Kılan Nedenler	102
2.2.1. Vergiye Gönüllü Uyumu Sağlamak.....	102
2.2.2. Vergilendirmede Verimlilik Sağlamak.....	103
2.2.3. Devletle Mükellef Arasındaki Güveni Tesis Etmek.....	105
2.2.4. Haksız Rekabeti Önlemek.....	105
3. MUKAYESELİ HUKUKTA VERGİ MAHREMİYETİ HAKKI	107
3.1. Genel Olarak	107
3.2. Amerika Birleşik Devletleri	109
3.3. Almanya	120
3.4. İngiltere	123
3.5. Yeni Zelanda.....	124
3.6. Avustralya	126
4. VERGİ MAHREMİYETİ HAKKININ HUKUKİ ÇERÇEVESİ.....	128
4.1. Uluslararası Hukuk Düzenlemeleri.....	129
4.1.1. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi.....	130
4.1.2. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	131
4.2. Ulusal Hukuk Düzenlemeleri	134
4.2.1. 1982 Anayasası	135
4.2.2. 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu.....	138
4.2.3. 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun	141

4.2.4. 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun	143
4.2.5. 4458 Sayılı Gümrük Kanunu.....	144
4.2.6. Mükellef Hakları Bildirgesi.....	145
4.3. Vergi Mahremiyeti Hakkının Bazı Hukuki Düzenlemelerle İlişkisi	147
4.3.1. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu.....	147
4.3.1.1. Genel olarak.....	148
4.3.1.2. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Vergi Mahremiyeti Hakkı.....	151
4.3.2. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	167
4.3.2.1. Genel Olarak.....	167
4.3.2.2. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve Vergi Mahremiyeti Hakkı.....	168
4.3.2.2.1. Mükelleflerin Kendileri Hakkındaki Bilgileri İstemesi.....	175
4.3.2.2.2. Avukatların Müvekkilleriyle İlgili Bilgileri İstemesi.....	177
4.3.3. Uluslararası Alanda Bilgi Değişimi İçeren Anlaşmalar. 180	
4.3.3.1. Genel Olarak.....	181
4.3.3.2. Bilgi Değişimi İçeren Anlaşmalar ve Vergi Mahremiyeti Hakkı.....	186
4.4. Meslek Kanunlarında Vergi Mahremiyeti Hakkı.....	191
4.4.1. Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu	192
4.4.2. Avukatlık Kanunu.....	193

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
VERGİ MAHREMİYETİ HAKKININ
KAPSAMI

1. HAKKIN KONUSU BAKIMINDAN	198
1.1. Vergi Mahremiyeti Hakkının Konusunu Oluşturan Bilgiler ve Özellikleri	199
1.1.1. Bilgilerin Mükellefe ya da Mükellefle İlgili Kimselere Ait Olması	199
1.1.2. Bilgilerin Mükellef ve Mükellefle İlgili Kimselerin Şahıslarına, Muamele ve Hesap Durumlarına, İşlerine, İşletmelerine, Servetlerine ve Mesleklerine İlişkin Olması.....	202
1.1.3. Bilgilerin Sır veya Gizli Kalması Gereken Bir Nitelikte Olması	204
1.1.4. Bilgilerin Görev Dolayısıyla Elde Edilmiş Olması.....	210
2. KİŞİ BAKIMINDAN.....	212
2.1. Vergi Mahremiyeti Hakkının Öznesi	212
2.2. Vergi Mahremiyeti Hakkına Uymakla Yükümlü Olan Kişiler	215
2.2.1. Vergi Muameleleri ve İncelemesi ile Uğraşan Memurlar	216
2.2.2. Vergi Mahkemeleri, Bölge İdare Mahkemeleri ve Danıştay’da Görevli Olanlar.....	221
2.2.3. Vergi Kanunlarına Göre Kurulan Komisyonlara İştirak Edenler	222
2.2.4. Vergi İşlerinde Kullanılan Bilirkişiler.....	223
2.2.5. Vergi Mahremiyetinin İstisnaları Kapsamında Kendilerine Bilgi Verilenler	224
2.2.6. Elektronik Defter, Belge ve Kayıtların Aktarıldığı Özel Hukuk Tüzel Kişisi	226
2.2.7. Mükellef Hakları Kurulu Başkanı, Üyeleri ve Personeli	228
2.2.8. 6183 Sayılı Kanun Kapsamında Mahremiyet Hakkına Uymakla Yükümlü Olan Kişiler.....	229
3. SÜRE BAKIMINDAN.....	233

4. VERGİ MAHREMİYETİ HAKKININ İSTİSNALARI.....	237
4.1. Beyan Edilen Bazı Matrah ve Vergilerin İlanı.....	240
4.2. Vergi ve Ceza Miktarlarının Açıklanması.....	243
4.3. Vergi Levhası Alınması.....	247
4.4. Sahte veya Muhteviyatı İtibariyle Yanıltıcı Belge Düzenleyenlerin veya Kullananların Meslek Odalarına Bildirilmesi	250
4.5. Adli ve İdari Soruşturmalar Nedeniyle Talep Edilen Bilgilerin Verilmesi.....	255
4.6. Bankalara Yapacakları Vergi Tahsiline Yönelik Bilgi Verilmesi	260
4.7. Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Görevleri Gereği Zorunluluk ve Süreklilik Arz Eden Bilgilerin Verilmesi	261
4.8. VUK Madde 153/A Gereği Yapılacak Duyurular	271
4.9. 6183 Sayılı Kanun'da Yer Alan İstisnalar	272
4.10. Vergi Mahremiyeti Hakkının İstisnalarının Kötüye Kullanılması	274
5. VERGİ DENETİM YOLLARINDA VERGİ MAHREMİYETİ HAKKI.....	276
5.1. Yoklamada Vergi Mahremiyeti	277
5.2. Vergi İncelemede Vergi Mahremiyeti.....	282
5.3. Aramada Vergi Mahremiyeti.....	304
5.4. Bilgi Toplamada Vergi Mahremiyeti	311
5.4.1. Vergi İdaresinin Bilgi Toplama Yolları.....	312
5.4.1.1. Kişiler Bakımından Bilgi Toplamanın Kapsamı	315
5.4.1.1.1. Mükellefin Kendisinden Bilgi Toplama.....	316
5.4.1.1.2. Mükellef Dışındaki Kişi ve Kurumlardan Bilgi Toplama.....	319
5.4.1.2. Konu Bakımından Bilgi Toplamanın Kapsamı	323
5.4.2. Vergi İdaresi Nezdindeki Bilgilerin Saklanması	328
5.4.3. Bilgi Teknolojileri ve Vergi Mahremiyeti.....	336

6. TEBLİGAT AŞAMASINDA VERGİ MAHREMİYETİ HAKKI	344
6.1. Posta ile Tebligatta Vergi Mahremiyeti.....	348
6.2. Memur Vasıtası ile Tebligatta Vergi Mahremiyeti.....	350
6.3. Dairede veya Komisyonda Yapılan Tebligatta Vergi Mahremiyeti.....	351
6.4. İlan Yoluyla Tebligatta Vergi Mahremiyeti	351
6.5. Elektronik Ortamda Tebligatta Vergi Mahremiyeti.....	353
7. YARGILAMA AŞAMASINDA VERGİ MAHREMİYETİ HAKKI	355

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM VERGİ MAHREMİYETİ HAKKININ İHLALİ

1. GENEL OLARAK.....	361
2. VERGİ MAHREMİYETİ HAKKININ İHLALİNİN SONUÇLARI	364
2.1. İdare Hukukundan Doğan Sonuçlar	365
2.1.1. İdarenin Mali Sorumluluğu.....	365
2.1.2. Disiplin Sorumluluğu	373
2.2. Ceza Hukukundan Doğan Sonuçlar.....	381
2.2.1. Vergi Mahremiyetinin İhlali Suçu.....	382
2.2.1.1. Suçun Faili.....	383
2.2.1.2. Suçun Mağduru	390
2.2.1.3. Suçun Konusu	391
2.2.1.4. Suçun Unsurları	392
2.2.1.4.1. Kanuni Unsur	393
2.2.1.4.2. Maddi Unsur	394
2.2.1.4.3. Manevi Unsur.....	402
2.2.1.4.4. Hukuka Aykırılık Unsuru.....	405
2.2.1.5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	409

2.2.1.6. Suçun Yaptırımı	415
2.2.2. Sırrın İfşası Suçu.....	419
2.3. Özel Hukuktan Doğan Sonuçlar	423
2.4. Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru	426
2.5. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru	429
SONUÇ	435
KAYNAKLAR	445